

Tentoonstelling *Hansken, Rembrandts olifant*

Museum Het Rembrandthuis vertelt het levensverhaal van Hansken, de beroemde olifant uit de zeventiende eeuw, in een tentoonstelling voor jong en oud.

Ze was beroemd in heel Europa: de Aziatische olifant Hansken. In het midden van de zeventiende eeuw was zij de enige levende olifant op het continent en werd ze langs jaarmarkten, kermissen en hoven gevoerd. Toen Hansken in Amsterdam was, zag en tekende Rembrandt haar. Aanleiding voor Museum Het Rembrandthuis om het levensverhaal van Hansken te vertellen in een tentoonstelling voor jong en oud. *Hansken, Rembrandts olifant* toont kunstwerken van Rembrandt en zijn tijdgenoten, historische documenten en een digitale kaart waarop je Hanskens sporen door Europa kunt verkennen. Maar ook Hanskens schedel, die bewaard is gebleven en speciaal voor deze tentoonstelling vanuit Italië naar Museum Het Rembrandthuis is gebracht. Het verhaal van Hansken is wonderlijk, maar ook ontroerend. Ze heeft in haar leven veel moeten doorstaan; ze werd gedwongen lange tochten te maken en moest voortdurend optreden. Naast de mooie kunstwerken die van haar zijn gemaakt door Rembrandt en zijn tijdgenoten, worden in deze tentoonstelling ook de hedendaagse perspectieven op olifantenwelzijn belicht. *Hansken, Rembrandts olifant* is (afhankelijk van de coronamaatregelen) te zien van 26 mei t/m 25 juli 2021 in Museum Het Rembrandthuis.

Rembrandt ontmoet Hansken

In 1633 was Hansken voor het eerst in Amsterdam. Die zomer was ze te zien op de Kloveniersburgwal, om de hoek bij Rembrandt. Maar de kunstenaar was destijds mogelijk in Friesland. In de herfst van 1637 was de olifant opnieuw in Amsterdam en toen greep Rembrandt zijn kans. Hij moet vol verwondering zijn geweest: hij had immers nooit eerder een olifant in het echt gezien. Het enorme, grijze dier met haar lange slurf zal grote indruk op hem hebben gemaakt; hij heeft haar een aantal keer vereeuwigd.

Leonore van Sloten, conservator Museum Het Rembrandthuis: ‘Rembrandts tekeningen van Hansken geven zijn observerende en geïnteresseerde blik goed weer: hij tekende haar “nae ’t leven”, met aandacht voor elk detail zoals haar korte haartjes, huidplooiën en de bewegingen van haar poten en slurf. De tekeningen hangen in de tentoonstelling naast Rembrandts ets van *Adam en Eva in het paradijs*. Daarop is Hansken in de achtergrond te zien. Rembrandt voegde iets actueels toe aan het Bijbelse verhaal, waarmee deze prent extra aantrekkelijk werd voor kopers.’

Rembrandt, *Adam en Eva in het paradijs*, 1638. Ets. Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam (detail).

Hansken liet haar sporen niet alleen achter in kunstwerken. In 1647 is ze op de dijk langs de Amstel, net buiten de stad, door een houten brug gezakt en in het water terechtgekomen – met goede afloop. Een kort gedichtje, ‘De Olifantsbrug’ van de zeventiende-eeuwse dichter Jan Six van Chandelier, gaat daarover. De brug werd hersteld, maar nu van steen gebouwd en sindsdien de Olifantsbrug genoemd. In de buurt liep ook het Olifantspad en er was een herberg die *De Oliphant* heette.

Hanskens tocht door Europa

Hoe was Hansken eigenlijk in Europa gekomen, en hoe verging het haar? De eerste aanzet voor haar komst werd gegeven door stadhouder Frederik Hendrik, die grote interesse had in de gebieden die de VOC kolonialiseerde. Zo verzocht hij de VOC zelfs enkele malen om hem exotische dieren toe te sturen, waaronder een olifant. Nadat een schip met een olifant in 1629 was gezonken, kwam in 1633 een tweede schip aan in Amsterdam. Aan boord was de driejarige Hansken, een olifant uit Ceylon. Zij kwam te staan in een buitenverblijf van Frederik Hendrik, Huis ter Nieuburg in Rijswijk. Na een paar jaar werd ze verkocht aan Cornelis van Groenevelt, die haar vervolgens bijna twintig jaar lang door Europa zou voeren. Pamfletten riepen het publiek op om naar een voorstelling te komen kijken – Hansken was het prototype van het latere circusdier. Haar leven was kort: door gebrek aan kennis kreeg ze niet de juiste voeding en verzorging. Ze overleed, slechts 25 jaar oud, tijdens een optreden in Florence. Kunstenaar Stefano della Bella was hierbij aanwezig en legde het dode dier vast in een paar ontroerende tekeningen. In samenwerking met ARTIS, het IFAW en de Marjo Hoedemaker Elephant Foundation biedt *Hansken, Rembrandts olifant* ook een hedendaags perspectief op olifantenwelzijn in de zeventiende eeuw en nu.

Activiteiten voor jong en oud, en hét boek over Hansken

In de tentoonstelling is er een speciale kinderlijn met activiteiten voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Leer olifanten tekenen als Rembrandt, volg Hanskens reis van Ceylon naar Amsterdam en zet haar skelet weer in elkaar. Ontdek ook alles over Aziatische olifanten; hoe denk jij dat het leven van Hansken was? De tentoonstelling nodigt volwassenen en kinderen uit om hierover in gesprek te gaan. Daarnaast geeft Museum Het Rembrandthuis workshops voor volwassenen en kinderen, organiseert ARTIS Academie een lezing met rondleiding in het dierenpark en tekenworkshops bij het olifantenverblijf door docenten van ARTIS Ateliers, en geeft de Vrije Academie lezingen over de tentoonstelling. In de museumwinkel en webshop is tevens hét boek over Hansken verkrijgbaar (in het Nederlands en Engels): *Rembrandts olifant. In het spoor van Hansken*, geschreven door gastconservator Michiel Roscam Abbing. Tot slot gaat Hansken ook online! Museum Het Rembrandthuis lanceert op 12 mei een talkshow en podcast over de tentoonstelling op YouTube en Facebook.

'Hansken, Rembrandts olifant' is ontstaan naar het idee van Michiel Roscam Abbing (gastconservator en auteur van 'Rembrandts olifant. In het spoor van Hansken') en Anneke Groen (conceptontwikkelaar). De tentoonstelling is gemaakt in samenwerking met ARTIS, het IFAW en de Marjo Hoedemaker Elephant Foundation, en mede mogelijk gemaakt door het Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds 21, Stichting Zabawas, de Turing Foundation, de Gravin Van Bylandt Stichting, de P.W. Janssen's Friesche Stichting en een anoniem fonds.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Nathalie Macieszka via press-office@rembrandthuis.nl.

Museum Het Rembrandthuis, Jodenbreestraat 4, 1011 NK Amsterdam
Openingstijden: dinsdag t/m zondag: 10:00-18:00 uur | www.rembrandthuis.nl